

Annales. *Anali Koprškega primorja in bližnjih pokrajin. Annali del Litorale capodistriano e delle regioni vicine*, 3/1993, Koper 1993, 418 (+ XIV) str., ilustr.

Tretja številka zbornika, še obsežnejša od prejšnjih dveh, ponovno ponazarja, kako zelo je ta prostor potreboval svojo revijo. Glede na vsebinsko raznovrstnost člankov pa je tudi razumljivo, da uredništvo že razmišlja o tem, kar je omenil urednik na ljubljanski predstavitvi nove številke, da bi namreč v prihodnje izdajali dvojne Anale, eno vrsto za naravoslovje in drugo za humanistiko in družboslovje.

Vsebina je razdeljena na več poglavij.

Članki in razprave: Prvih sedem člankov in razprav je naravoslovnih. Sledi članek Damijana Snoja o najdbi fibule v obliki pava v župni cerkvi Sv. Jurija v Piranu (datirane v čas med 5. in 7. st.). V zgodovinskem pregledu avtor prikazuje različne simbolne pomene upodobitev pava. Elica Boltin - Tome predstavlja nekatere izsledke arheoloških raziskav v Predloki pri Črnem Kalu. Avtorica želi ugotoviti nastanek in trajanje najstarejšega naselja v Predloki, ki sodi med istrska naselja, neprekinjeno naseljena od antike preko srednjega veka do danes. Angelo Ciuffardi piše o denarnem obtoku na istrskem polotoku. Darja Mihelič osvetljuje poslovanje gostiln in gostišč v srednjeveškem Piranu in njegovo obdavčitev. Lovorka Čoralič na podlagi gradiva iz beneškega državnega arhiva prikazuje prisotnost in delovanje priseljencev iz Pirana v Benetkah od 15. do 18. stoletja. Salvator Žitko predstavlja tri kartografske upodobitve koprškega ozemlja v času Beneške republike, ki jih hrani Državni arhiv v Benetkah. Gre za dragoceno topografsko risbo koprškega zaliva z nekdanjim otokom, Serminom in spodnjim tokom Rižane iz leta 1774, za načrt posesti in gozdov ob morski obali na območju "Monte Moro" (Ankaran) iz leta 1791 in za risbo širšega območja Kraškega roba oziroma mejno črto med beneškimi in habsburškimi posestmi. Krešimir Čvrliak osvetljuje življenje in delo Pavla Pelizzerja Rovinjčana (1600 - 1691), frančiškana in cerkvenega diplomata, v času njegovega delovanja v Kopru. Roberto Starec predstavlja napeve, ki jih pojejo v nekdanji beneški Istri ob prazniku Treh kraljev ter obred Zvezde, ki v italijanskem kulturnem prostoru zajemajo celotno območje nekdanje Serenissime. Piše o izvoru šege v časih pred protireformacijo in o trdovratnosti nekaterih predkrščanskih oblik žrtvovanja, o razširjenosti različnih tipov napevov o Treh kraljih v Istri, ki jih primerja z ljudskimi napevi, ohranjenimi v beneško-furlansko-lombardskem območju in s pisnimi viri iz 17. in 18. stoletja. Mojca Ravnik obravnava družino in sorodstvo v vaseh v istrskem zaledju in značilnosti njune sestave in medsebojni odnosov, ki so pogojevali odseljevanje prebivalcev. Analizira generacijsko in sorodstveno strukturo na primeru rodovnikov treh družin iz istrskega zaledja, koprške okolice in iz Trsta. Peter Strčić obravnava namere Neodvisne države Hrvaške, ustanovljene leta 1941 po kapitulaciji Kraljevine Jugoslavije, da bi si po kapitulaciji fašistične Italije leta 1943 priključila dele Hrvaške, ki jih je leta 1918 oziroma 1941 zasedla Italija. Bojan Godeša piše o množični delavski organizaciji Delavsko bratstvo (kasneje preimenovani v Delavsko enotnost), ki je nastala v Trstu leta 1944 in je združevala slovenske in italijanske delavce. Članek Franceta Ostanka je tretji, zaključni del razprave o slovensko - hrvaški jezikovni meji v Istri od leta 1860-1956. Poleg navedbe uporabljene literature prinaša še izbrane podatke ljudskih štetij o narodnosti prebivalstva na slovensko-hrvaški jezikovni meji od leta 1880-1956 in pregled naročenih

na tisk in članstva v knjižnih družbah (Družba sv. Mohorja, Slovenska Matica in Novice).

Obmejnost: Milan Bufon razmišlja o nekaterih vidikih obmejnih regij na primeru Istre kot specifičnem historičnem in kulturnem območju. Vladimir Klemenčič osvetljuje probleme regionalne diferenciacije in regionalizma v Sloveniji s posebnim poudarkom na regionalnih posebnostih. Prikazani so značaji in problemi regionalizmov na jugozahodnem delu Slovenije, na Goriškem in Koprskem ob slovensko-italijanski meji. Bojko Bučar piše o čezmejnem in mednarodnem sodelovanju evropskih subnacionalnih regij.

Pomorstvo: Flavij Bonin piše o beneški vojni proti tunizijskim gusarjem. Nadja Terčon prikazuje organizacijo pristaniške in pomorskosanitetne službe v avstrijski oz. Avstro-Ogrski monarhiji, kot jo je določil zakon iz leta 1851 in je veljala vse do propada države. Bogdana Marinac piše o pomorskem krstu kot iniciacijskem obredu, ki ga poznajo na ladjah številnih narodov, tudi na slovenskih. Po 2. svetovni vojni so ga slovenski pomorščaki prenesli tudi na kopno, v Piran. Avtorica navaja nekaj opisov pomorskega krsta na ekvatorju iz različnih obdobj, nato pa prikaže spreminjanje posameznih elementov pomorskega krsta v zgodovini in njihovo simbolnost.

Istrijski jezikovni in kulturni otoki: Nelida Milani - Kruljac piše o istrskem življenjskem prostoru in komunikaciji, o dvojezičnosti in plurikulturalizmu. Goran Filipi je orisal istriotske govore v južni Istri; istriotski idiomi so prikazani v kontekstu drugih istrskih narečij. Luisa Punis objavlja istriotske mikonime, Goran Filipi pa ptičja imena v istriotskih govorih. Barbara Buršič - Giudici oriše zgodovino mesta Šišan od prazgodovine do današnjih dni. Objavlja tudi priimke družin iz župnijskega arhiva. Srda Orbanic in Nataša Musizza - Orbanic poskušata podati antropološko - jezikoslovno analizo poezije treh istrskih pesnic. Vera Glavinic pa obravnava istrske pesnike, ki se izražajo v istriotščini, od najstarejših do najmlajših. Dario Marušič prikazuje stanje razvoja ljudskega glasbenega izročila v krajih južne Istre z istriotsko govorečim prebivalstvom. Posebni poudarek je na vilotah, ki so eden najpomembnejših sestavin istrskega glasbenega izročila. Franco Crevatin piše o rovinjskem narečju.

Zapiski in gradivo: Petar Strčić objavlja osnutek kronološkega pregleda zgodovine hrvaške Istre, ki temelji na najnovejših znanstvenih dosežkih hrvaških in tujih zgodovinarjev. Maja Žvanut prikazuje poreklo in rod Beatrice Dornberg, matere goriškega državnika in diplomata 16. stoletja Vida Dornberga. Branka Berce - Bratko piše o potencialih in možnostih razvoja turizma na obali in v zaledju.

Sledijo poglavja: Delo naših zavodov in društev, Ocene in poročila in Obletnice.

Mojca Ravnik

Ondile čez stari vrh. Bani: zgodovina kraškega naselja skozi stare katastrske mape, listine in pričevanja. Trst, Slovensko kulturno društvo Grad-Bani 1993. 188 str., ilustr. Knjiga je objavljena dvojezično, v slovenščini in v italijanščini.

Knjiga *Ondile čez stari vrh* je krajevna monografija, delo širokega kroga sodelavcev. Uredila jo je domačinka Kristina Kovačič, po poklicu učiteljica, ki jo že poznamo po etnoloških razpravah in raziskavah.